

VASÁRNAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, V., BATHORY-UTCA 24. SZÁM.
„Falú” Magyar Gazda és Földműves Szövetség.)
Telefon: 11—55—62.
Postafutarképzéstartási csekk száma: 25.153.

POLITIKAI HETILAP

Előfizetési díjak a m. kir. földművelésügyi miniszter által időnként kiadott „Rádiós gazdasági előadások” című füzetekkel együtt: egész évre 5, félévre 2.50, negyedévre 1.30 P.

Külföldre egész évre 10, félévre 5, negyedévre 2.60 P.

Hazádnak cendületlenül

légy híve oh magyar!... —
Amikor most, Vörösmarty Mihály Szózat-a megzenésítésének századik évfordulója alkalmából különös átérzéssel idézzük a halhatatlan sorokat, rádöbbenünk, hogy már megint súlyosan időszerű a minden magyarhoz szóló figyelmeztetés. 1837-ben írta meg a gyönyörű költeményt Vörösmarty Mihály és a csodálatos sorokhoz állományt 1843-ban szerzett Egressy Béni, aki amellett, hogy kitűnő színész, költői tehetségű művész volt, mint zeneszerző is örökbeesü művekkel ajándékozta meg nemzetét, így többek között ő írta és zenésítette meg a patogó, lelkesítő Klapka-indulót is. Száz évvel ezelőtt, 1843-ban a Nemzeti Színház pályázatot hirdetett az akkor már nagyon népszerű és közsímert Szózat megzenésítésére. A pályázaton a kor legkiválóbb zeneszerzői, köztük Erkel Ferenc is résztvettek, hús arany első díjat azonban Egressy nyerte és azóta a Szózat magasztos dala, amely olyan pompásan simul a nemzetet felrázó szöveghez, méltó párja a nemzet imádságának, a Hímnuszának. Száz esztendő óta a Szózat szavai és zenéje figyelmeztette a magyart, aki Vörösmarty szavaiból, Egressy gyújtó dallamából merített erőt és hitet súlyos harcain megvívásához. Most, a százéves fordulón, amikor újból harcolnunk kell a honért, amelyért hős Árpádnak hadai küzdtek, mennyire érezzük ismét, hogy „a nagy világon e kívül” nincsen számunkra hely és minden örök és hitünk az, hogy „megfogyva bár, de törve nem, él nemzet e hazán!”... Igen: él nemzet e hazán, de — hogy meddig? az attól függ, valószínűsággá, tetterős átérzéssé, elszánt akarássá válik-e bennünk a házához való rendíthetetlen hűség, amelyre Vörösmarty és Egressy intenek minket! Rajtunk áll, hogy a költő keitős jóslatából melyik válik valóra: jó-e a jobb kor „mely után, buzgó imádság epedez százezrek ajakán”, vagy jöni fog „a nagyszerű halál, hol a temetkezés fölött egy nemzet vérben áll”... Ezért „Légy híve rendületlenül hazádnak oh magyar!”...

KORMÁNYZÓ URUNK LEGFELSŐBB KÉZÍRATA A HÁBORÚ HŐSEINEK MEGJUTALMAZÁSÁRÓL

Vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország országgyarapító kormányzója Szent István napján legfelsőbb kézirat kibocsátásával fejezte ki azt az óhaját, hogy a háború magyar hősei, hősi halottainak hátramaradtjai olyan jutalmazásban, anyagi megsegítésben részesüljenek, amely méltó az ő nagy áldozatukhoz és amely megfelelő kifejezője annak a hálás szeretetnek, amelyet a nemzet minden tagja a hősökkel és családjukkal szemben érez.

Szent István napján jelent meg a legfelsőbb kézirat, — tehát azon a napon, amelyen az ország népe hívó hittel és imádságos áldokkal fordult első szent királyához, annak csodatévő jobbja elé járulva és amelyen — egy esztendeje — Kormányzó Urunk szeretett fiát, az ország kormányzóhelyettesét, ifjúságunk pedig eszményképét vesztette el.

„Kedves Kállay! A magyar nemzet léteért vívott harcának nehéz napjaiban meleg szeretettel fordulok azok felé, akik a honfűti kötelességek áldozatos teljesítésében példát mutattak s ébren tartják a vitézség erényét.

Bensőségesen átértett óhajom, de szilárd elhatározásom is, hogy a most folyó háborúban kimagasló érdemeket szerzett honvéddarcosok, valamint a közrendészeti szerveknek kiemelkedően hősi magatartást tanúsító tagjai, az alkotásuk vitézség erkölcsi elismerését jelentő kiüntetések mellett, példaadó magatartásuknak megfelelő külön elismerésben is részesüljenek. Illő, hogy számukra a harc megpróbáltatásai és áldozatai után a békés jövő jobb létfeltételei késedelem nélkül s előnyt nyújtó különleges elbánással biztosíttassanak.

Ennek a célnak megvalósulását különösen földjuttatásával óhajtom előmozdítani, elsősorban a már eddig is eredményes multra visszatekintő vízei intézmény keretei között. De biztosítani kívánom boldogulásukat más élethivatásokban, illetve az élefenntartó munka egyéb útjain is, hogy minél eredményesebben és példaadóbban állhassák meg helyüket a nemzet életében. Ezért késedelem nélkül és minél nagyobb mértékben lehetővé kell tenni számukra — ha a megszabott előfeltételeknek egyébként megfelelnek — a kinstári és egyéb hasznó hajtó jogosítványok vagy engedélyek elnyerését, a közszolgálati pályakon való elhelyezkedést, valamint az önálló életpálya megteremtéséhez szükséges anyagi segítséget.

Ugyanigy előnyt s különleges elbánást kívánok biztosítani a jelenlegi háborúban kimagasló kitüntetésben részesült övezgyének, illetőleg leszármazójának is, ha maga a kitüntetett hősi halála, vagy életének utóbb más módon való elvesztése folytán a kitüntetéshez járuló külön elismerésben már nem részesülhetett.

Különösen fontosnak tartom, hogy — a vitézség erényének ébrentartása és továbbfejlesztése érdekében — előmozdítottassék annak a lehetősége is, hogy a kitüntetett részére külön elismerésként juttatott jogosítvány vagy engedély a törvényes feltételeknek megfelelő utód számára is biztosítva legyen.

Örömmre szolgálna a kérdésnek a lehetőség szerint olyan megoldása, amely az összes ilyen juttatások tekintetében — a törvényben megszabott közigazgatási eljárás után — közreműködést biztosítana a nemzeti összefogás és a harci erények ápolását testületi szellemben ébren tartó Országos Vitézi Szék részére is.

Felhívom, hogy ezeknek az irányelveknek megvalósítása végett a szükséges intézkedéseket sürgősen tegye meg.

Kelt Gödöllőn, 1943. évi augusztus hó 20. napján.

HORTHY s. k.

KALLAY MIKLÓS s. k.

A Főméltóságú Ur kéziratát, — amelyet természetesen a leg-rövidebb időn belül követni fogunk a megfelelő kormányintézkedések, — az ország, különösen a falvak népe, őszinte lelkesedéssel és hálával fogadja, mint újabb bizonyítást Kormányzó Urunk féltő gondoskodásának; atyai szeretetének és a magyar honvéd iránti nagyrabecsülésének. Földet, állami jogosítványokat, állást, anyagi segítséget kapnak a háború hősei, vagy a hősök hátramaradtjai, tehát a Legelső Magyar Ember kezdeményezéséből intézményesen biztosítják a végrehajtását annak a minden magyar szívben élő fogadalomnak, hogy a háború hőseiről a béke éveiben sem fog megfeledkezni a nemzet!

A Budapesti Közlöny augusztus 20-iki számában megjelent legfelsőbb kézirat szövege a következő:

A kormányzói elhatározás országsszerte nagy lelkesedést keltett; sőt a lelkesedésen túlmenően követésreméltó hatást is váltott ki. Nagykovács Milenkó áruháztulajdonos, aki a csengődi határban 800 holdas birtokot vásárolt, hogy azon mintagazdaságot létesítsen és üzletháza alkalmazottainak ellátását biztosítsa, birtokából kettőszáz kat. holdata Kormányzó Ur által kezdeményezett akció céljaira ajánlott fel.

Jány vezérezredes felmentése a parancsnoki szolgálati állása alól

A Honvédségi Közlöny legújabb száma a következő legfelsőbb kéziratot közli:

Kedves vitéz Jány vezérezredes!

Közel negyvenévi szolgálati idejére hivatkozással előterjesztett kérésének őszinte sajnálkozással helyt adok és Önt a magyar királyi 2. honvédlásereg parancsnoki szolgálati állása alól felmentem.

A felmentés alkalmával különös megelégedéssel és elismeréssel gondolok azokra a kimagasló és eredményteljes szolgálatokra, melyeket Ön csaknem négy évtizedes szolgálati ideje alatt, így a múlt háborúban, mint békében, különböző beosztásokban, de különösen a most folyó háborúban, mint hadseregpáncsnok — rendkívül nehéz viszonyok között — a haza és a honvédség érdekében teljesített.

Kimagaslóan eredményes és rendkívül értékes teljesítményeiért Önnek utólagos különös dícesőrlő elismerésemet fejezem ki.

Kelt Gödöllőn, 1943. évi augusztus hó 5. napján.

HORTHY s. k.
CSATAY s. k.

Százéves a megzenésített Szózat

A Nemzeti Színház 1843-ban pályázatot hirdetett Vörösmarty Mihály Szózat-ának megzenésítésére. A pályázatot Egressy Béni színművész és zeneszerző nyerte meg. Az Országos Szociálpolitikai Intézet augusztus 29-én, szeptember 4. és 5-ikén a Magyar Művelődés Házában ünnepi hangversenyt rendez, amelyen előadják a száz év előtti pályázatra beérkezett többi pályamunkáit is. Az augusztus 29-iki ünnepséget a Rádió is közvetíti.

Az ország megemlékezése a hősi halált halt Kormányzóhelyettesről

A magyar hit és reménység ünnepén, Szent István napján, amelyen első szent királyunk ereklény jobbja elé járult az ország népe, hogy erőt merítsen a jelen megpróbáltatásainak elviseléséhez és a jobb jövő kivívásához, az idén kegyeletos gyász-ünnepet is ült az ország. Megemlékezett egy esztendővel ez-eltől ezen a napon, a messzi orosz síkságon hősi halált halt Kormányzóhelyetteséről. A kötelességteljesítés nagy halottjára való megemlékezés óráiban fokozott hódolattal, szeretettel és részvétellel fordul az ország a Legelső Magyar Ember, Kormányzó Urunk és családja felé. A Horthy-nemzetség kenderesi kriptájához küldöttségek záran, dokoltak, hogy a kegyelet külső kifejezésül koszorúkkal halmoz- zták el az egyéves sírt.

A kormány nevében Kállay Miklós miniszterelnök, vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügymi- niszter és csatai Csatai Lajos honvédelmi miniszter helyezett tölgyfalombos, babérleveles koszorút a sírhelyre, majd egyperces néma tisztelettel áldozott a legelső magyar repülő emlékének. A felsőház nevében Perényi Zsigmond báró alelnök, a képviselő- ház nevében Krudu Ferenc alelnök, a honvédség nevében vitéz Szombathelyi Ferenc vezére, a Ma-

gyar Élet Pártja nevében vitéz Lukács Béla tárcanélküli minisz- ter, országos elnök, Kölesy Ist- ván és vitéz Magasházy László alelnök, a légierők nevében vitéz Szirmai Aladár vezérőrnagy, Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye nevében vitéz Urbán Gáspár báró, főispán, a MAV nevében Imrédy Kálmán állagtitkár, MAV-elnök, a Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap nevében Ember Sándor dr. országgyűlési képviselő, elnök, a Magyar Aero-Szövetség nevében Zichy Nándor gróf országgyűlési képviselő, elnökhelyettes koszo- ruzta meg vitéz nagybányai Horthy István síremlékét. Rend- kívül népes küldöttséggel képvisel- tette magát a megkoszorúzás ünnepségén a Magyar Élet Pártja, Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye közönsége és igen nagy számban vonult fel a fatai bányászok bá- nyászólóves, fekete formaruhás küldöttsége is.

A hivatalos küldöttségeken túl- menően se szeri, se száma nem volt azoknak a kisémbereknek, akik az ország minden területéről zárandokoltak el a hősi halott sír- jához, aki az igaz magyar köte- lességteljesítés nagy halottja.

A Horthy Miklós Nemzeti Re- pülőalap, amelynek a hősi halált halt vitéz nagybányai Horthy István elnöke volt, az Alap székh- házában augusztus 19-én leplezte le a hősi elnöke bronz arcmását.

Kegyeletes ünnepségen hódolt a nagy halott emlékének a Magyar Aero-Szövetség is.

a világegés negyedik évében. Itt mindenki egyet akar, biztosítani a nemzet és minden hű fiának létét, sorsát, jövődjét.

Dolgozik ez a nemzet, mint még soha.

A föld minden darabja megdolgoz- va, a falusi házak rendesek, soha ennyi új kis ház nem épült, — a gyárak dolgoznak és mind ma- gunknak dolgozunk, — a ma- néz napjának és a magyar jöven- dőnek.

— Azt mondják mégis, hogy pártok is vannak, — henn az or- szágyűlésen és kinn az ország- ban. Hogyne, csak legyenek is.

Nem akarom egyenruhába öltöz- tetni a magyart,

a lelket akarom egyesíteni.

Szolgává tenni soha, — de mind- den az ország, a nép szolgálatába állítani. A lélek, a lelkek egységét hirdetem, nem a külsőségeket. Ebb- en hiszek és ebben bizony, tudom, hogy így van jól.

— És mert ebben hiszek, vállal- hatom csak a feladatot, amit a sors reám bízott. Csak ezért és csak ezzel. Mert enélkül hiába minden.

Az ország rendje a lelkek rendje. Ezzel áll vagy bukik népünk és nemzetünk.

A mi ellenségünk, a mi vesz- tünk, a mi segítségünk soha- sem a határon túlról jött. Ma- gunk felelünk magunkért.

— Ma is ég körülöttünk minden. Ilyen nagy máglyákat a világ még sohasem rakott. Mi nem gyújtottuk fel őket, eloltani sem vagyunk képesek. De

a saját portánkra ha vigyá- zunk, ha résen vagyunk és meg nem ijedünk, majd ki lesznek a máglyák, nem kapnak bele kis házuk ereszébe — és mi segíthetünk a világ égő para- zsnának elföldelésében.

— Hivatás az, ami reánk vár, az igazság, a béke, a helyreállít- ás, a rend fenntartásának hi- vatása.

Ehhez kell itthon nyugalom, fe- gyelem és erős hadsereg — ki- ünn az elfogulatlan és nem a szene- délyektől fűtött barátok megérté- se. Mind a kettő rajtunk múlik. Belső rendünk, hadseregünk ereje — barátot is szerez és csak ez és semmi más. Ez lesz a magyar igazság győzelme.

— Holnap lesz egy éve, nagyon szomorú napon ezt mondtam:

„István király, a Szent, az Or- szágalapító Jobbja intésre emelkedett mindnyájunk felé.”

— Azon a napon két nagy gon- dolat kellett, hogy egyesüljén bennünk.

Az ezeréves állami lét dicsősé- ges ünnepét ültük és az ország legelső sorkatonája, Horthy István, az ezeresztendő köte- lességteljesítés áldozatát mu- tatta be!

— Két szimboluma lesz ezután Szent István napjának: az or- szágot alapító király és az or- szágot védő hős. Addig lesz or- szágot ez az ország, addig ma- gyar a magyar, míg mindkét ünnepet lelkeben felfogja, míg az országalapító és az annak védelmében hős fiainak lelke- ben, szívében oltárt tud állí- tani.

— És én látom ezt az erőt a nemzetben. Különbek vagyunk, beszéltecskebbek vagyunk és erősebbek vagyunk. Ezen az úton maradunk és ezért meg- maradunk.

— Csak még egy kell. Félreteszni mindent utunkból, ami kicsi- nyes, ami nem időt álló, ami nem a nemzet jövőjét szolgálja.

Kicsinyes gondolatokat és kicsi- nyes embereket egyaránt. Ezek zavarják az egységet és az egész nemzet nyugalmát. Amit ezek gon- doltak, állítottak és jósoltak, még egyszer nem következett be. Rossz- hiszemű embereknek a hiszékenyek az áldozatai: — Felelőtlenség! Ezt ne türjük magunk között meg. Teljesen tájékozatlan néhány em- ber, hogy meri, merészelni ezt az országot bármilyen elhatározásba belevinni. A végtelék között inga- dolnak ezek, hevenyészett gon- dolatok bukkannak fel innen és on- nan és nem jut eszükbe azoknak, akik kimondják, vagy meghallgat- ják, hogy semmit sem tudnak, a helyzetet nem ismerik, nem is ismerhetik, míg arra hívottak, arra neveltek, annak élők pedig mindent mérlegelve, mindent tu- dva mindenre figyelve forlako- znak a nagy kérdésekkel. Es fele- lősséggel.

— A ma és holnap nagy ese- ményei és elhatározásai fele- lősséget jelentenek. Az ország- ra és mindenkire. Az egész népre úgy, hogy méltóan vi- selje magát a nagy és válságos időkben, ránk, vezetőkre, első- sorban rám, hogy mindent megtesz-e, amit meg kell tenni, semmit, ami hiba lenne. Fele- lősség ez az egész népre, nagy, rettenetes történelmi felelős- ség és a kormányzóra, amely- rám bízott.

Én vállalom és vállalom magyar népemért is. Vállalom, hogy sem- mi, de semmi nem téríthet el attól az úttól, amelyen eddig vezettem az országot és vállalom azért is, hogy népemet sem engedem le- téni a magyarságnak, a hűségnek, a magasabbrendűségét is jelentő rendnek arról az úttól, amelyen a Szent Jobb indította el — és amely mögé sorakozik most.

— A lenni vagy nem lenni óráit éljük. Egyesnek megad- ták a választás joga, nemzetnek nem. Az első király választott, mi követjük — a magyar él és élni fog!

A MAGYAR ÉL ÉS ÉLNI FOG!

KÁLLAY MIKLÓS miniszterelnök szentistvánnapi rádiószózata

Kállay Miklós miniszterelnök augusztus 19-én este, Szent István napjának előestéjén a következő rádiószózatot intézte a nemzethez:

— Holnap Szent István napja van. Jobbját körmenet viszi templomból templomba. A körmenetben ott van az államfő, a főpánság, az állami élet főfunk- cionáriusai, a katonaság és a ma- gyarság minden rétege, Budapest munkásai, a vidék földművelői, az egész ország. A nagy király jobb- ja mögött, amióta közel 1000 éve az egységes magyar államot meg- alakította — korszerűvé formálta —, a nemzet egységbe sorakozik.

— Ma még erősebben, mint ta- lán hármikor. Tovább megyek, — kimondhatom, hogy

soha ilyen egységesen nem áll- ott és nem sorakozott ez a nemzet hazafiasban, céljai- ban bizalmában és nyugal- mában.

— István király teremtette meg először ezt az egységet a maga népében és a Kárpát me- dence minden népe között, amely- ket akkor itt talált, azóta is itt vannak és most is velünk vannak, vagy független nemzeti életüket élők. Az első magyar király nem- csak a magyar birodalmat alakít- totta ki, hanem fiházot írott ísmert intelmeiben azt a szellemet is, amely egyedül állott és áll a világ- gon. Ez lehetővé tette az itteni népek fennmaradását és nemzeti létünk fejlődését.

— Egy vonással sem szabad eltérni tanításától.

— István király keletről jött népe a nyugatot választotta — a pogányság helyett a kereszténység. Realpolitikája volt ez, mert a fennálló világrendbe állította be az országot, de szellemi elhatáro- zás is, mert a szebbet, a jobbat, az emberibbet választotta. Az ő mag- vetése nyomán biztosította az aranybulla 700 év előtt a szabadsá- gokat. Először a világon Erdélyben a magyar fejedelem mon- dotta ki a teljes vallásszabadsá- got, — az ő tanítása a nemzet lé- nyegét alkotó öntudatos erő, szel- lem és magasabbrendűség. Ered- ménye, hitfeleli elmélyülésünk, ál- lami berendezkedésünk változat- lansága, életformánk és szemléle- tünk nyugalma, az emberi jogok elismerése földünknek ezen vihar- vert részén.

— Mi a magunk életét akar- juk és fogjuk élni:

meg nem alázkodni senkinek és meg nem alázni senkit. Mi mások vagyunk és mások akarunk ma- radni, nem tudunk máról holnapra újra és újra változni. Ez a legna- gyobb értékünk. Magunknak talán sok bajt szerzünk vele, de a világ- nak az értékünket ez jelenti. Ezért kell fennmaradnunk és ezzel fog- juk méltó helyünket a térképen és a történelemben betölteni.

Ezt talán nem értik meg egye- sek a nagy városok minden ut- cájában, azoknak közelben, sem itthon, sem künn, akik nemzetközivé lettek, vagy soha nem is voltak magyarok,

de ma így gondolkozik a polgár- ság és munkásság minden rétege. — Az egész nagy magyar világ, — akár a kis falu minden hű fia, megérti.

— Szent István napján a ma- gyar egységet ünnepeljük.

Mint egy ember áll az egész ország kormányzója mögött ő ma a magyar összefogás, az erő, a hit, a hűség szimbóluma is.

— Nézetek körül országunkban

Az idén is a hagyományos fényvel ülte meg az ország a Szent Jobb ünnepét

Az ezeresztendő Magyar- ország a hagyományos fényvel, méltósággal és talán minden ed- diginél több hittel és bensőséggel ünnepelte meg országalapító szent királyának ünnepét, amely- len Szent István jobbját hódoló körmenetben hordozták meg a Várban a polgári és egyházi elő- kelőségek kíséretében, a fővá- ros és az ország népe százezrei- nek sorfala közt.

A körmenetben a Kormányzó Ur képviselőtében Kállay Miklós m. kir. miniszterelnök vett részt. A koronázó főtemplomba megérkezve, Serédi Jusztinián bíboros, Magyarország herceg- primása fényes papi segédlettel főpapi szentmisét pontifikált.

A szentmise után újra meg- alakult az ünnepi körmenet és az ország előkelőségeinek kísé- rében visszavitték a szent erek- lyét a várkapolnába.

Szent István-napját a világ minden táján megünnepelték a magyarok. A nemzeti ünnep alkalmából a baráti, szövetséges és semleges államok uralkodói és fejei meleghangú üdvözlő táviratokat intéztek Kormányzó Urunkhoz, Isten áldását kérve Reá és a nemzetre.

Felfüggesztették egy ármen- tesítő társulat önkormányzatát. A földművelésügyi miniszter a mohács-kölkedi ármentesítő és belvízvezető társulat, továbbá a kölked-darási ármentesítő és belvízvezető társulat egyesít- és belvízvezető társulat egyesít- és belvízvezető társulat társulat önkormányzatát 1945. évi augusztus 18-ig felfüggesztette és ez idő tartamára miniszteri biztos, Horváth Miklóst, a mo- hácsi járás főszolgabíráját kir- rendelte.

Nem gazdaságos a sertés- és baromfityenyésztés a törvényesen védett RÁKOSHEGYI BAKTÉRIUMÓ

nélkül. Kaplato és megrendelhető csak **AULITZKY OTTÓ**
Budapest, VII., Dobány-utca 51, Izs. 2/a
Árak eddigmennyi az Budapest.

5	10	15
12.64	24.	35.36 P

a pénz előzetes beküldésénél 40 f. levanandó

ELŐFIZETŐINKHEZ!

Szeptember elsejétől 8 pengő a „VASÁRNAP” előfizetési díja

A folyó évi július. illetve augusztus elsejétől felfelé léptették új árak, munkabérek, postai tarifák stb. kapcsán tudvalevően fel-emelték a napilapok árát is és az Országos Magyar Sajtó-kamara 2409/1943. szám alatt a VASÁRNAP számára is engedélyt adott, hogy az előfizetési díjakat augusztus hó elsejétől felfelje.

A körülmények kényszerítő hatása alatt kénytelenek vagyunk tehát mi is felemelni az előfizetési díjakat, az új díjtételt azonban csak szeptember elsejével léptettük életbe.

F. évi szeptember elsejétől kezdve tehát az előfizetési díj évi 8 pengő, félévre 4 pengő, negyedévre pedig 2 pengő.

Felkérjük előfizetőinket, hogy a szeptember elseje után lejárat előfizetéseik belküldött díját erre az összegre kiegészíteni sziveskedjenek. A különbözet havonta 25 fillér.

Amidőn a kényszerű lapáremelés szíves tudomásulvételét kérjük, kifejezésre juttatjuk azt a reményünket, hogy előfizetőink megértéssel fogják fogadni közlésünket, belátva azt, hogy az emelés, sajnos, csak részben fedezi a lap-előállítás költségeinek fokozódását.

Hazafias köszöntéssel

a VASÁRNAP

szerkesztősége és kiadóhivatala.

A középiskolákban, középfokú- és népiskolákban november 3-án kezdődik a tanítás

A falusi iskolák, egyetemek és főiskolák a rendes időben nyitják meg kapuikat

A hivatalos lap augusztus 22-iki számában a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete jelent meg az iskolai év kezdetéről. A rendelet szerint

az iskolai év a középiskolákban, a középfokú iskolákban, tanfolyamokon és népiskolákban november hó 3-án kezdődik. A beiratásokat október hó 28–30-ig tartják.

Rendes időben, tehát szeptember hó elején kezdődik a tanítás a falusi jellegű népiskolákban. Azt,

hogy melyik községben lévő népiskola falusi jellegű, a tankerületi királyi főigazgató állapítja meg.

Az őszi javítóvizsgálatokat, a magánvizsgálatokat, valamint az érettségi vizsgálatokat a rendes időben tartják meg, tehát ezeknek a vizsgáknak időpontja nem változik.

Hasonlóképpen nem változik az egyetemeken és főiskolákon a tanulmányi idők kezdete és a beiratkozáások, valamint a vizsgák időpontja.

A VILÁGHÁBORÚ ESEMÉNYEI

A világháború elmúlt heti eseményeinek sorában nem volt olyan, amely akár katonai, akár diplomáciai téren döntő jelentőségű lenne. A quebeci Roosevelt–Churchill-találkozó határozatairól eddig még csak feltéves-jellegű hírek láttak napvilágot, amelyek szerint főleg katonai természetű határozatokat hoztak az angolszások. Valószínű, hogy hiteles és a részletekre kiterjedő közléseket nem is fognak tenni az érdekeltektől. Az angolszás világban nagy megdöbbenést keltett az, hogy

Sztalin a quebeci tanácskozások napjaiban visszahívta a Szovjet amerikai nagykövétét, Litvinovot és egy egészen jelentéktelen szovjet diplomatát nevezett ki utódául. Litvinov visszahívásában a tengely és a semleges országok közvéleménye nyílt kifejezését látja az angolszás–szovjet ellentétnek.

A keleti arcvonalon a németek rugalmas védekezéssel térnek ki

az oroszok hatalmas támadásai előtt.

felőlülve a szovjet erejét és behozhatatlan veszteséget okozva az ellenségnek.

Az arcvonalvidéki akciók során a németek tervszerűen kiürítették Charkovot.

Olaszországban tovább folyik a nagy átszervezés. Italia — úgy látszik és remélhetően — ismét megtalálta önmagát, az egységet. Megrázó az a rádiószózat, amelyet Badoglio miniszterelnök Szicília agyonanyagoltató néphez intézett. „Egy nép, amely ezeréves kultúrát adott a világnak, nem vesztet el, ha megőrzi hitét!” — mondotta Badoglio és

ez a hitet és erőt sugárzó kijelentés megacélozhatja a magyarság hitét és jobb jövőbe vetett bizakodását is. Mert, hogy az antik világ-adta kultúrát megőrizhette és továbbfejleszthette a Nyugat, azt elsősorban Magyarországnak, a mi őseinknek köszönhetjük...

A légítámadások elfajlulása tovább folytatódik. Az angolszások elbizakodottan folytatják a polgári városok bombázását, bár nem részről ismételt elhangzott a figyelmeztetés: Németország már készíti a meatorlás rettenetes fejezetét...

Róma nyílt várossá nyilvánítása ügyében döntés még nem történt; több jelentés szerint azonban az angolszások valószínűleg elismerik Róma nyíltváros-jellegét. Mindenesetre tény, hogy

az utóbbi napokban Róma fölött átröpülő ellenséges gépekre nem tüzeltek és a légvédelem csendben maradt.

Az ellenséges gépek pedig nem dobtak le bombákat az Örök Városra.

A cikóriát régóta ismerik, de nem sokan tudják, hogy ebből a növényből, helyesebben ennek a gyökeréből készült több mint 100 esztendeje a mindenki által jólismert

FRANCK CIKÓRIÁKÁVÉ

Mindennapi kávéinkban napontaasztalunkra kerül, nem árt tehát, ha megismerjük magát a növényt is a logikailag annak természetével. Miért mondjuk, hogy aranyat ér a gozdnak a cikória? Mert

A CIKÓRIA TERMELÉSE A GAZDÁNK MINDENKOR HASZNOLT HAJTOTT ÉSPEDIG AZÉRT, MERT:

1. jó terméseket ad s jó beváltási ára mellett ászel mindenkor komoly összeg kerül a gazda kezébe,
2. a kiszedett gyökérről levágott fej és a cikória levételére értékes takarmány és minden állat szívesen megeszi,
3. a cikória jó előveteménye a búzának és árpnak,
4. miután kapás növény, hozzásegíti a gazdát ahhoz, hogy talajból a gyomat irtsa,
5. általában nincsen sem állati, sem növényi kártevője, tehát a termelése mindenkor biztos,
6. miután szerződés alapján termeli a gazda, beváltási ára mindenkor előre meghatározott s így a leszállításkor nem érik meglepetések a gazdát,
7. termelése nem jár nagyobb munkával, mint bármelyik kapás növény termelése.

TERMELJÜNK TEHÁT CIKÓRIÁT!

Mindenki, akit érdekel, kérjen termelési útmutatót! Csupán egy levelezőlapot kell írnia a következő címre:

FRANCK KÁVÉSZERMŰVEK RT. TERMELÉSI OSZTÁLYA
BUDAPEST 113. POSTAFIÓK 5

s azonnal megküldjük képes termelési útmutatót.

A cikória vetéséhez a vetőmagot mérsékelt áron adjuk, vetőgépet és vetőembert díjmentesen küldünk. Magmunkáló szerszámok kölcsönadással is igyekszünk segíteni azon a gazdán, akinek arra szüksége van, illetve aki ilyenről fölünk kér.

Teljes mennyiségben kell kiadni az éves gazdasági cselédeknek gabonajárandóságukat

A m. kir. minisztérium 4230. számú rendeletével újra szabályozta az éves gazdasági cselédek kenyérgabona-járandóságának természetbeni kiadását.

Míg az eddigi rendelkezések értelmében az éves gazdasági cselédek kenyérgabona-járandóságából legfeljebb 12 mázsát lehetett évente természetben kiszolgáltatni és a különbözetet készpénzben kellett kifizetni, addig a most megjelent rendelet úgy intézkedik, hogy

a gazdasági cselédnek az 1943. 44. szolgálati évre kenyér-

gabonahár fejében kikötött járandóságát teljes mennyiségben ki kell természetben szolgáltatni. Az ilyen gazdasági cselédek háztartásához tartozó családtagok azonban finanszírozásukra és kenyérgabonájukra nem jogosultak.

A rendelet a hivatalos lap aug. 24-iki számában jelent meg. Ezzel egyidejűleg érvényét veszítette az a rendelet, amely a gazdasági cseléd hatodik és minden további csalátagja után 2–2 mázsa kenyérgabona természetben kiadását engedélyezte.

Védjük a termést otthon

Legutóbb ismertettük, hogyan védjük a termést a mezőn. Most ismerjük meg azokat a feladatokat, hogyan védjük a termést otthon, a szérűskertben az esetleges légigyújtogatás ellen.

Az a füzet, melyet a honvédelmi minisztérium írt elő, engedélyezett és a Légóltalmi Liga országos elnöksége sok-sok ezer példányban küldött szét az országban, részletes és rajzokkal szemléltető útbizogítást ad a mezőgazdasági termények légóltalmáról. Azért mi is csak rövid emlékeztetőül foglaljuk össze a tennivalókat.

Telkünkre, vagy a szérűskertbe betakarított termés ellen is repülőgépen, vagy léggömb útján ugyanazokkal a gyújtóeszközökkel támad az ellenség, mint a mezőn lévő termés ellen. Ezeknek a gyújtóeszközöknek, a gyújtólapoknak, a gyújtópermetnek, gyújtógömbnek, gyújtótojásnak, gyújtópalacknak, gyújtósáknak a működését és megsemmisítésének módját már tudjuk, most arra a kérdésre kell megfelfelfelnünk, mi a legfontosabb tennivalóknak ellenük akkor, amikor a termés már betakarítása eszélsre vár. Az első legfontosabb teendőnk az állandó éber tüzfegyőző és a szigorú, komoly tüzfegyőző tartása. Éjjel-nappal figyelni kell a látóhatárt, nem hullanak-e gyújtóeszközök, nem száll-e léggömb földjeink felé. Tüzfegyőzőt kell tartani a templomtoronyban, de célszerű még a határ egy-két kimagasló pontján is, hogy ha megjelennek az ellenséges repülőgépek vagy léggömbök, vagy gyújtóesz-

közök hullását észlelnénk, azonnal riasztani tudjuk a falut. Felbeesülhetetlen előny az, hogy a gyújtóeszközöket már akkor ártalmatlanná tudjuk tenni, mielőtt azok tüzet okozhat volna. A riasztás kürtjellel, kiáltással, nappal zászlófeljéssel, vagy lovas-kerékpáros küldőnecel történik.

Természetesen legelőnek a tüzoltóeszközöket kell értesíteni, amelynek felállításáról külön légügyi-ministeri rendelet intézkedik. A tüzoltóeszközök felszereléséhez tartozik a rendes felszerelésen kívül minden ember számára egy-egy ásó, vagy lapát, vízvesző, vasvilla, több tűzhorog. A készültesség állítására, a feeskenődik, a vizeslapot vontatására előfogatokat kell biztosítani, hogy ha tűz támadna valahol, idővesztés nélkül munkához tudjon látni. A tüzoltást általános tüzoltógyakorlat szerint kell végezni. A készülttséget 12 óránként váltjuk.

A 190.000/1936. B. M. és a 194.700/1941. B. M. számú rendelet intézkedik arról is, hogy már az ásztakok úgy legyenek rakva, hogy mentésük könnyebb legyen. A szérűskertet a község legszélső házától száz méterre abba az irányba kell felélníteni, amerre az uralkodó szél fúj és lombos fákkal, vizesárokokkal kell körülvénni. A kazlak hosszúsága legfeljebb 20, magassága 8, szélessége 10 méter lehet. A kazlak között megfelelő széles, legalább 4 méter széles útnak kell lennie. Tüzoltófelszerelést, mint takaróponyvát, vedret, lapátot, vasvillát, tűzhorgot, szikrapesapót, letrét és oltvízet (bóvívíz kutat) tartunk itt. A nem község szérűskertben, hanem a telkünkre hordott gabonaszakagok, szalmakazlak közelében is készítsük elő a tüzoltóeszközöket.

TEL.: 128-042

GAZDATUDOMÁNY

A gyümölcsfélék
eltartása

Fontos magán- és nemzetgazdasági szempontból, hogy a bő gyümölcstermés áldása minél tovább élvezhető legyen, hogy a gyümölcsben lévő tápanyagok, vitaminok és zamatanyagok ne csak nyáron, hanem majd a télen is hozzáférhetőek legyenek. A gyümölcsfélék eltartása eszközölhető nyersen, főzve és aszalva.

Nyersen csak azok a gyümölcsök tarthatók el, melyek „fekve érnek”, vagyis: utóérés folytán lesznek élvezhetőek. Ilyenek a téli alma, körte, szőlő, de rövidebb időre nyersen eltartható a szilva és a naspolya is. A nyersen eltartásnak megbecsülhetetlen előnye, hogy a benne lévő vitaminok (főleg vitamint) anyagok, eredeti minőségükben megmaradnak és teljes hatékonyságban maradnak a benne lévő vitaminok és enzimek is. Legideálisabb berendezés e célra a modern hűtőház. Ertekesebb gyümölcsféléknek (főleg almát) tényleg hűtőházakban tárolják termelőik és kereskedők.

Hol hűtőház nem áll rendelkezésre, ott a hűvös verem és szigetelt fali kamrák is jó szolgálatot tesznek. Fontos, hogy a kamra ne legyen meleg; légüre kénéssel tisztított, állványai fertőtleníttetek legyenek. A behelyezett gyümölcs pedig teljesen ép és egészséges legyen, mert a rothadó, penészes, beteg darabok veszélyeztetik a többinek eltarthatóságát is. A kamra levegője ne legyen száraz, mert a száraz levegőben a gyümölcs vizet veszít s így összehajlik.

A főzési eljárásnak lényege az, hogy melegítéssel (paszterizálással) megöljük a gyümölcsre tapadt baktériumokat, erjesztőgombákat és penészgombákat, az esetleg megmaradt csírák fékeltetésére pedig cukrot vagy bizonyos más, az emberi szervezetre ártalmatlan vegyi anyagot adunk hozzá. Bevált e célra cukor hiányában a benzoosavas nátrium. Egy kg gyümölcsre 1,5 gramm számitandó. A benzoosavas nátrium forróvízben oldandó és jól elkeverendő. A forró oldattal leöntött gyümölcs üvegét azonnal le kell kötni és takaróba burkolva 24 óráig, saját melegében állni hagyni. A benzoosavas nátrium egészségre ártalmatlan, a gyümölcs ízét nem befolyásoló anyag.

Az aszalás olcsó és értékes módszer. Olcsó, mert a nap hevét, a sütés utáni kemence melegét is fel lehet használni. Értékes, mert a gyümölcs ízét és tápanyagtartalmát ugyancsak megőrzi. Legáltalánosabb a szilva aszalása. A munka azzal kezdődik, hogy a gyümölcsöt 24 órára napra kitergetjük. Az aszalás 45° C melegen kezdődik és fokozatosan emelkedik a hőfokot 80° C-ra. Az aszalás 20—24 óráig tart. Az aszalványt akkor kész, ha a szilva puha ugyan, de összenyomva levelet nem enged és a héja már fel nem reped. A barackot is lehet aszalni, hámozva, vagy hámozatlanul, egészben megvastól, mint kettévágva és mag nélkül, a szín megkímélésére legjobb, ha a lehámozott gyümölcs olyan vízbe kerül, melynek 1 literjében 3 gr timsólt oldottunk fel.

Baromfitenyésztési
tanfolyamok

A hazai népies baromfitenyésztés színvonalának emelése érdekében

a földművelésügyi minisztérium f. évi november hó 1-16i 1944. évi március hó végéig terjedő időben 400 hatnapos baromfitenyésztési tanfolyam tartását tervezi.

A tanfolyam megszervezésével és lebonyolításával a Baromfitenyésztők Országos Egyesülete lett megbízva.

Tanfolyamok rendezhetők olyan községben, ahol legalább 30, de legfeljebb 50 hallgató részvétele biztosítottnak látszik és ahol a községi előjáróság a tanfolyam megtartásához szükséges helyiségek biztosításáról, annak világításáról, valamint fűtéséről díjtalanul gondoskodik. Jelenkezni a területileg illetékes mezőgazdasági kamaránál lehet.

PÉTI NITROGÉN MŰVEK R. T.

Budapest, V., Nádor-utca 21

Péti Mészsalétrom, Péti Só,
Kénsavas ammóniák, Szénkéneveg

ASSZONYOKNAK-LEÁNYOKNAK

Paradicsom, paprika, kukorica

Befőzés céljára jól beérett, szép pirosszínű augusztusi paradicsom alkalmas. A gerezdesnél jobb a simahéjú, mert azt könnyebben lehet meleg vízzel alaposan megmosni. A megmosott és szitán kissé megszáritott paradicsomot késsel nagyjából összevágjuk, szárrészeit eltávolítjuk s nagy fazekakban feltesszük főzni, leve egy részét főzőkanállal kinyomkodva. A főzést addig folytatjuk, míg a paradicsom héjja megráncosodik. Ekkor aztán áttörjük, majd továbbfőzzük, míg csak levjárószerűség lesz. Keskeny nyakú üveg helyett szélesszájú lekvárosüvegekbe töltjük, melyeket előzőleg gondosan kitisztítottunk. Az üvegeket lezárva, üstben, vagy fazékban felőrág gőzöljük és ott hagyjuk kihűlni. A gőzölést ajánlatos két nap múlva megismételni. Az így készült paradicsom néhány napig felbontás után is elláll.

Paprikalekvár. Erre a célra hűsös, édes, jól beérett, pirosszínű paprikát használunk fel. A paprikát a magház eltávolítása után felszeljük, igen kevés víz hozzá-

adásával puhára főzzük, mint a paradicsomot, szitán vagy áttörőgépen áttörjük és izzósűrűgőre besűrítjük, a végefelé óvatosan, folytonos keverés közben, nehogy megbarnuljon. Kis üvegekbe öntjük, az üvegeket legmélyebben lezárjuk, majd egy lábosba állítva, annyi vízzel, hogy az üvegek magasságának körülbelül feléig érjen, a lábost tűzre tesszük s az üvegeket lassú forralással 10—15 percre gőzben sterilizáljuk. Két nap múlva megismételjük ugyanazt. A jól készített paprikalekvár tüzes, élénkpiros színű, felbontva azonban hamar barnul és el is romlik, ezért ajánlatos kis üvegekbe tölni.

Gyengeszemű, frisstörésű kukoricacsöveket is eltehetően téleire, úgy hogy a megtisztított csöveket 1% konyhasót tartalmazó vízben elfőzzük és félkeményen üvegekbe rakjuk. A felöntő folyadékba 1—2% konyhasót, esetleg 1—2% cukrot oldunk fel. Két egymást követő napon gőzöljük ki.

Kánya Terézia.

Prémiumot kapnak azok, akik nincsenek beszo-
gáltatásra kötelezve, ha beszolgáltatási kötele-
zettségbe beszámítható terményt adnak el

A közellátásügyi miniszter legújabb rendelete szerint,

ha olyan személy, aki beszolgáltatásra kötelezve nincs, valamely terményt vagy terméket vásárlásra jogosított kereskedőnek megvételre ajánl fel és a jutalomra igényt tart, köteles előzőleg a lakóhelye szerint illetékes községi előjáróságtól beszolgáltatási lapot igényelni. A községi előjáróság a beszolgáltatási lapot díjmentesen adja ki. Ezt a lapot másra átruházni nem szabad. A kereskedő köteles a vásárlást a beszolgáltatási lapra feljegyezni, a vételi jegy megtehető példányát pedig a nyilvántartó hatóság helyett a beszolgáltatási lapot kiállító hatóságnak megküldeni. A beszolgáltatásra nem köteles sze-

mély a beszolgáltatott termény vagy termék után a községi előjáróságtól (polgármestertől) meghatározott jutalom kifizetését igényelheti.

Ennek a rendelkezésnek a hatálya alá a következő termények és termékek tartoznak: búza, rozs, kétszeres, árpa, morzsolts és csöves kukorica, burgonya, bab, napraforgómag, tökmag, hízott sertés, legalább húsz kilogramm elősúly, beállított való siló, vágómarha, növendékmarha, vágóborjú, juh, vágóbarány, baromfi, tehenet, tyúktojás és gyapjú.

A községi előjáróság a kifizendő jutalmakról kimutatást készít és azt háromhónaponként megküldi a Közéllátási Hivatalnak. A Közéllátási Hivatal a jutalmakat kimutatás alapján folyósítja.

Gazdaérdek a szérumtermelés
előmozdítására

A sertéspestis elleni védkezés biztosítása, — a Köztelek lap legújabb számában ilyen címmel Konkoly-Thege Sándor földművelésügyi államtitkár tollából tanulságos cikk jelent meg, amely ismerteti a sertéspestis elleni vé-

dekezés szempontjából oly fontos szérum termelésének nehézségeit és felhívja a gazdaközönseget a szérumtermelés támogatására. A szérumtermelés nehézségét az idézi elő, hogy az ojtányagtermelő intézetek nem tudnak a

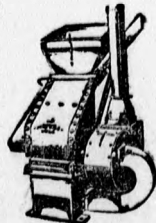
„MÁTYÁS“ ZÚZÓ és
„ZELENSKI“ SILÓTÖLTŐ,

az egyetlen kalapácsos, kékes rendszerű daráló, mely silós is és tengeri szárat is tép. Alacsony fordulatszám

Egyéb „ZELENSKI“ gyártmányok:

teherautó, pótkocsi, lovas-, lakó- és öntöző kocsik, hegesztett szerkezetek, tűzfeszítendő targoncák, légóltalmi felszerelések

Gróf ZELENSKI RÓBERT GÉPGYAR
KFT.,
Pestiszentkereszt, Mikszáth-utca 18. :: TELEFON: 147-212, 347-566.

gazdaként elegendő e célra alkalmas silókat beszerezni, pedig ezeket kedvező feltételek mellett vásárolják meg. A gazdák általában tudják a vírus és szérum termelésének folytonosságát biztosítani, hogy még a pestisen át nem esett, nem ojtott silókat megvételre felajánlják, illetve előre lekötik az ojtányagtermelő intézeteknek. A cikk megnyugtatta a gazdaközönseget arról, hogy

a földművelésügyi kormányzat a sertéspestis elleni eredményes védekezéshez nélkülözhetetlen szérum termelése érdekében minden lehető intézkedést megtett, de elegendő szérum csak akkor állhat rendelkezésre, ha ezek a termelésekhez a gazdák a megfelelő számú silókat rendelkezésre bocsátják.

A sertéspestis elleni szérum kiszolgáltatása természetesen fennálló korlátozás az eredményes védekezést nem akadályozza meg, mert

a megbetegedés, sőt fertőződés veszélye, vagy gyanúja esetén is, hatósági állatorvosi igazolás esetén a gazdák megkapják a szérumot, viszont meg kell akadályozni azt, hogy a szérumból esetleg áruhalmozást végezzenek egyesek, akiknek jelenleg nincs is szükségük ojtányagra. A jövőben elsősorban azok a gazdák fogják szérumot kapni, akik annak termelését lehetővé teszik.

A cikk nyomtatékosan hangsúlyozza, hogy a szérumtermelés támogatásával a gazdák nem az ojtányagtermelő intézeteknek lesznek szolgálat, hanem az országnak és amellett saját maguknak is.

Hatezer tenyészsiló
kiosztása

Bánffy Dániel báró földművelésügyi miniszter a népies irányú mangalica sertésállomány minőségi színvonalának és termelékenységének emelése céljából mintegy

hatezer törzskönyvelt származási, 6—12 hónapos, 40—60 kiló súlyú tenyészokoccszilóknak kedvezményesen áron való kiosztását rendelte el.

Az akció a vármegyei gazdasági felügyelőségek, illetőleg az erdélyi kirendeltségek útján, a Mangalica-tenyésztők Országos Egyesületének közreműködésével bonyolítják le.

A földművelésügyi kormányzat az akcióval elsősorban a kisebb gazdák sertésállományát kívánja támogatni.

Az akcióban az állattenyésztő községek és az ötven kataszteri holdnál kisebb szántó területtel rendelkező hitványos kisgazdák részesülhetnek. Az akció hatásának fokozása céljából községenként 15 darabnál kevesebbet nem lehet kiosztani. Az ötven holdon aluli kisgazdák személyenként 1—1 darabot igényelhetnek.

Az akcióban résztvevő gazdák kötelezettséget kell vállalniuk arra, hogy a kapott okocszilókat legalább két évig tenyészítve használják. Az okocszilókat vételárából 30 százalékos terjedőben állami kedvezményt engedélyeznek.

A silókat ezenfelül 50 százalékos vasúti fuvarkedvezménnyel szállítják. Az akció legkésőbb december 15-ig befejeződik.

Adás-vétel

Bérbeadó, vagy eladó halálest miatt élő és holt felszerelés, takarmánnyal, vetőmaggal, bőséges gazdasági épületekkel, 4 szobás lakással, gyümölcsösökkel 50 m. hold mindentermő prima szántó. Jakabfy János, Zalaszentjakab, Saje-puszta, u. p. Mihály.

A kassai püspök a szegényekért. Madarász István kassai püspök 150 szegény kassai családot ajándékozott meg első apostoli királyunk ünnepe alkalmából. A kassai püspök a szeretetszolgálatot, — amelyeket elsősorban a hadba vonultak hozzátartozói kaptak — sajátkezüleg osztotta ki az arra rászorulóknak.

Allamfői zászlószalag adományozása. A Kormányzó Ur Ó Pólméltóság a következő legfelsőbb elhatározást méltóztatott kibocsátani: „Emlékeztül a Szovjet elleni harcokban végrehajtott kimagasló és vilégmagartására, a magyar királyi 7. hónapig gyalogezrednek csapatszázalagomat adományozom. Kelt Gödöllőn, 1943. évi augusztus hó 5. napján. Horthy s. k.”

Kisegítő karhatalmi alakulatok felállítása. A belügyminiszter rendeletét adott ki, amelynek értelmében augusztus hó 21-én hatályba lépett a közbiztonság fokozottabb védelméről nemrég kiadott kormányrendelet, amely a kisegítő karhatalmi alakulatokról intézkedik. A kisegítő karhatalmi alakulatok célja a helyi rendőri őrszemélyzet megerősítése, feladata ehhez képest a közrend és közbiztonság megővésében való segédkezés. A belügyminiszter elrendeli, hogy a kisegítő karhatalmi alakulatokat haladéktalanul fel kell állítani. Az ezzel kapcsolatos intézkedéseket a m. kir. rendőrség budapesti és vidéki főkapitánya teszi meg.

Hadnagyavatás. A régi hagyományoknak megfelelően az idén is Szent István-napján avatták fel a hivatásos tiszti iskolát végzett magyar ifjakat hadnagyokká. Ugyanek az ezen a napon avatták fel a legmodernebb fegyvernem új tiszteit, az Akadémiát végzett repülő-hadnagyokat.

Országserzte megünnepelték a sokgyermekes anyákat. Első szent királyunk, Szent István nevenapján országserzte nagy szeretettel és hálával ünnepelelt meg a sokgyermekes magyar anyákat. A rászorulóknak pénztálatlan is kaptak. Az édesanyjait, akiknek ma különösen súlyos a feladatuk, őszinte szeretettel ünnepelelt ezen a napon az ország társadalmá.

Pápai kitüntetés átadása. XII. Pius pápa Horváth Árpád dr., Gömör és Kishont vármegye alispánját, a Rimombachai ka. egyházmegye tanácselnökét a Szent Szilveszter-rend lovagkeresztjével tüntette ki. A kitüntetést Bubrics Mihály dr. megyéspüspök adta át az alispánnak.

Felavatták a levették eftjé-ernyős ugrótornyát. Vasárnap, augusztus 22-én avatták fel Budapesten, a nagyrakósi repülőterén az eftjéernyős levették 80 méter magas ugrótornyát. Az ünnepségen Csatai Lajos honvédelmi miniszter mondott nagyhatású ünnepi beszédet.

A Székely Hadosztály emléktáblájának leleplezése. A Székely Hadosztály Egyesület kolozsvári főszéke augusztus 20-án leleplezte le a Fellejvárbán lévő huszárlaktanyában az 1918-19-ben Erdély szabadságáért és függetlenségéért rabságot szenvedett magyar katonák emléktábláját. A lélekemelő ünnepséget díszmenet fejezte be.

Szombathely lakosságát felajánlották József Szívének. Grósz József kalocsai érsek, a szombathelyi egyházmegye apostoli kormányzója vasárnap szentelte fel az őfődik szombathelyi plébániatemplomot a volt gyöngyöszőlősi városrészben. A felszentelés után főpapi szentmisét mutatott be. Végül Mészáros Hugó polgármester Szombathely lakosságát Jézus Szent Szívének ajánlotta fel.

A búzakölesönök átszámítási kulcsa. A Pénzügyi Központ közhírré teszi, hogy a búzázalogleveleken folyósított és búzaértékre szóló kölesönök förllesztési részleteinek befizetésekor és a búzázaloglevelek kamatszelveinek beváltásakor szeptemberre átszámítási kulcsként egy métermázsza búza fejében 37,80 aranypengőt kell alkalmazni.

Mezőgazdasági kiállítás Obecsen. A Bácsodrog Vármegyei Gazdasági Egyesület, a Bácsodrog-megyei Allattenyésztő Egyesület és a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara kirendeltsége a földmivélségi minisztérium, a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara a vármegye és Obecs nagyközség támogatásával augusztus 29-én Obecsen díjazással egybekötött mezőgazdasági kiállítást rendez. A kiállítás helye lovak, szarvasmarhák, sertések és juhok részére a közösi sertésvásártér, ahol fogatverseny is lesz. A baromfi-termény, termék és háziipari kiállítás a központi iskolában rendezik.

Nyirfa nőtt a templom tornyán. Az olmtüzi evangélikus templom tornyán — a természet különös játékából — egy nyirfa nőtt ki. A nyirfa magvát nyilván a szél sodorta a templomtornyra és ott egy repedésben, ahol a por lakódása következtében némi földre talált, gyökeret eresztett. Kevés idő múlva a magból kis fácska nőtt ki, amely ma már egy méternél is magasabb.

GAZDAUTMUTATÓ

A Futura „GAZDAUTMUTATÓ, Mit kell tudnia a gazdának a Futura” működéséről és az 1943/44. évi terményértékesítési rendszerről” cím alatt nagyfontosságú, hatvan oldalas könyvecskét adott ki, melyben részletesen foglalkozik a ma legfontosabb kérdéssel, a terményértékesítési rendszer ismertetésével. A könyvecske bevezetésében a Futura terményértékesítési tevékenységét ismerteti, az I. fejezet a gazdakönyvvel, a pontrendszerrel, a gabonafélék beszállításával foglalkozik; a II. fejezet a gabonafélék termelői árát közli, a III. fejezet az olajmagvakra, a IV. fejezet a gazdasági magvakra és hüvelyesekre, a V. a konyhakerti és virágmagvak szerződésére alapon való termeltetésére vonatkozó rendeleteket tárgyalja, a VI. fejezet a gyapjúértékesítés legfontosabb tudnivalóit ismerteti, a VII. és VIII. fejezet a tárházakat, magtiszító telepeket és szárítózemeket sorolja fel, a IX. fejezet pedig gyakorlati értékű tanácsokat közöl arra nézve, hogy *hová forduljon a gazda.* Külön „Függlek” ismerteti a Futura ügykörébe tartozó mezőgazdasági termények és termékek búzaegységárát.

A hasznos könyvecskére, amelyet a VASÁRNAP mai számához mellékelünk, az al hiujuk fel olvasóink, az előfizetőink figyelmét, hogy azt lelkiismeretesen tanulmányozzák át és őrizzék meg, hogy adandó esetben megfelelő tájékozódást szerezzenek belőle.

FUTURA
BUDAPEST, V. VIGADÓ U. 6.

GABONA-OSZTÁLY
Vásárolj búzát, rozst, sőt és lakármányárpt, kukoricát, zabot, kölest és hajdínát.

OLAJMAG-OSZTÁLY
Vásárolja az összes olajmagvakat. Szerződéses alapon, legnyob kedvezményvel szervezi az olajmagvak termelését.

GYAPJU-OSZTÁLY
Az ország gyapju termésének begyűjtését és elosztását végzi és az országos gyapjuvárosokéval rendezti.

MAG-OSZTÁLY
Takarmány, magvak, hüvelyesek, fűmagvak vásárol és elad, termelési szerződéseket köt.

MAGTERMELESI-OSZTÁLY Édescsillagfűrt, fajborsót és babot, konyhakerti és virágmagvak szerződéses termeléseivel foglalkozik.

RAKTÁR ÉS SZÁRÍTÓÜZEMI-OSZTÁLY Velőmaghiztítás, gabona, tengeri és olajmagvak szárítása.

TÖBB MINT 2000 KIREDELTSÉG, FŐ-ÉS ALBIZOMÁNYOS

A kukoricagóré- és silőépítési akció mult évi eredménye

Az 1940-ben megindult kukoricagóré-akció az elmúlt évben is folytatódott. Az akció célja, hogy a gazdákat, különösen pedig kisgazdákat, megfelelő tároló helyhez juttassa, ami a készletgazdálkodás szempontjából rendkívül nagy jelentőségű. Az akcióit a kerületi mezőgazdasági kamarák bonyolították le és a góré építő kisgazdák, a felépített góré úrtartalom m³-e után 8.— P államsegélyben részesültek, ami az építési költségek kb. egyötödét-egyharmadát teszi ki. A kukoricagóré-akció sikerét nagymértékben hátráltatta egyrészt az anyagbeszerzési nehézség, másrészt a kukorica beszállítására vonatkozó rendelkezések. Mivel a beszállítást előlr rendel a gazda kukoricájának sokszor több mint felét irta elő beszállításra, az amúgy is gyenge termésből a gazdának visszamaradt rész tárolása nem ütközött nehézségekbe, sőt sok helyen a gazdák az előző években felépített góréikat ki sem használhatták.

1942-ben összesen felépült 740 kukoricagóré, az előzőévi 1100-zal szemben.

A földmivélségi minisztérium az akcióit 1943. év folyamán is folytatja és az állam-

segélyek összegének változatlanul hagyása mellett az építési feltételeket lényegesen megkönnyítette.

Az előző években ugyanis csak a szigorúan terv szerint épített górék után fizethették ki a kerületi mezőgazdasági kamarák az államsegélyt, addig az 1943. évban segély a célmak megfelelő bármily rendszerben épített kukoricagóré után kifizethető.

Ugyanek folytatta a kormány a nagysikerű silőépítési akciót is. Az elmúlt év folyamán az ország területén 1081 silő épült 30.177 m³ úrtartalommal. A földmivélségi kormányzat az idén is folytatja a silőépítési akciót, azonban

az 1943. évi silőakció során a jelentkezők nem pénzben, hanem a földmivélségi minisztérium által a kerületi kamarák közbenjöttével megvásárolt cementben kapják az államsegélyt, ami az akció sikerét alapjában biztosítja.

Az előző években a silő-akcióval kapcsolatos szeszakavogó beszerzési akciót az 1942. évben is rendezték. A mezőgazdasági gépekben mutatkozó hiány miatt azonban ez az akció nem nagy sikerrel járt.

Milyen áron kell a gabonahasznbőreket leróni?

Az OMGE arra kérte a kormányt, hogy az új gabonáraikat megállapító rendeletbe legyen be olyan intézkedés, amely szabályozza a haszonbérfizetések-nél és egyéb terményben kikötött szolgáltatásoknál azok fizetendő, illetve igényelhető pénzegegyenlőket. A felterjesztésre válaszul az OMGE folyó hó 13-án 5086/eln. 2. szám alatt leiratot kapott a földmivélségi minisztériumtól, mely a következőképpen szól:

„Hozzáim intézett beadványára értesítem a t. Egyesületet, hogy az

igazságügyminiszterrel egyetértésben az új gabonáraikat megállapítása folytán felmerült haszonbérfizetési kérdésben az alábbi álláspont alakult ki:

Azoknál a haszonbérleti szerződéseknél, amelyek értelmében a haszonbérlet évnegyedenként előre kell fizetni, tekintet nélkül arra, hogy a szerződés tőzsei középárról, vagy más egyéb árról rendelkezik-e, a július hó 1. napján érvényes hatósági árát köteles a haszonbérlet megfizetni. Azoknál a haszonbérleti szerződéseknél viszont, amelyek értelmében a haszonbérlet évnegyedenként utólag kell fizetni, a július hó 1. napja előtt érvényben volt hatósági árát köteles csak a haszonbérlet fizetni.”

MINDEN HANGSZERT

legjobb minőségben és a legolcsóbban vásárolhat a hírneves

Reményi Mihály
hangszertelep. Budapest, VI/16, Király-utca 58-60.
Kérje 51. sz. díjmentes árjegyzékemet.

TERMÉSELENTÉS

A földművelésügyi miniszter legújabb terméscéljait... A búza aratása befejeződött. Kisgazdaságokban már cséplése is véget ért...

A rozs aratása szintén befejeződött, cséplése folyamatban van. A szemek teltek, a szalmatermés leg több helyen gyenge.

Az árpa aratása is befejeződött. Cséplése folyamatban van. A zab aratása Erdély és a Felvidék kivételével csaknem mindenütt befejeződött.

A kukorica címere, kibányázt. A kukorica aratása a kivételével befejezéshez közeledik. Az elmúlt időszak csapadék hiánya és a nagy meleg az egész országban erősen hátráltatja a kukorica fejlődését.

A közellátási miniszter 31. számú részletesen foglalkozik a kenyérgabona örlesztés szabályozó rendelkezésekkel. Eszerint

A vámörlesztés díját a foyó évi 111.000. számú közellátási miniszteri rendelet bűzára legfeljebb 10%-ban, rozsrá és két-szeresre legfeljebb 11%-ban, darálással pedig legfeljebb 8 százaléban szabta meg.

A burgonya szintén sínlyi a csapadékhiányt. Levelei sokhelyütt már száradnak. A bokrok alatt sok a gumó, a gumók azonban a szárazság miatt fejlődni nem tudnak...

A kukor- és takarmányrépa fejlődését a csapadékhiány hátráltatja. A répa fajta cséplése befejeződött. A dió a termésében már szintén megjelent a piacon.

A rétek és legelők gyengék. A rétek anyaszéna termése kevés volt és a sarjú termés is, ahol megfelelő csapadék nem volt, gyengébbek mutatkoznak.

A sárgadinnye korai fajtái már értékesítésre alkalmasak. A dinnye a szárazság miatt leg több helyen kicsi maradt.

A szőlők fejlődésére az utóbbi hetek száraz, meleg időjárása kedvezőtlen volt. Főleg a homok talajokon a bogyók pergése és a levelek hullása észlelhető.

"Sans-Rival" II-es gyorsdaráló-daráló olajos magvakat, sojába-babot, kukoricát, árpat, fűszert, mákot stb. Ara 131 pengő, telárral együtt.

Kapható: KIRÁLY SÁNDOR gépgyárban Budapest, VI., Felsőerdősor 6. szám

A közellátási miniszter 32.963. szám alatt értesítette valamennyi közellátási kormánybiztos, hogy

A vámörlesztés az egész országban egységes szabályok szerint kell végezni, vagyis bűzánál 80%-nál, rozsnál 75%-nál kevesebbet csak akkor örölhetnek ki, ha izemi berendezések ezt az örlési arányt nem tudják teljesíteni.

Az erre vonatkozó jogszabályt azonban a pénzügyvizsgáló és az iparfelügyelő véleménye alapján előzetesen kell megállapítani.

A Közellátási Értesítő 31. száma részletesen foglalkozik a kenyérgabona örlesztés szabályozó rendelkezésekkel. Eszerint

A vámörlesztés díját a foyó évi 111.000. számú közellátási miniszteri rendelet bűzára legfeljebb 10%-ban, rozsrá és kétszeresre legfeljebb 11%-ban, darálással pedig legfeljebb 8 százaléban szabta meg.

Vetőmagok felára

Az augusztus 7-én megjelent 43.300/1943. K. M. számú rendelet megállapította az öszel vetésre kerülő gazdasági magvak kereskedői árát.

Azoknál a vetőmagoknál, melyek az állami vetőmagvizsgáló állomás útmutatójában előírt határértékeknek megfelelnek és állami ölműzárakkal vannak ellátva, a felsorolt vetőmagfeláron túlmenően a rendelkezésben megállapított termelői árakhoz még métermázsánként öt pengő ártöbblet számítható.

A vetőmagkereskedelmi árakkal egyidejűleg megállapította a miniszter azokat a felárakat is, amelyeknek felszámítására esetenként engedélyt ad a termelőnek.

Kivételt képeznek az állami fémzárral ellátott vetőmagvak, melyeket külön engedély nélkül is forgalomba lehet hozni.

A felár — engedélyezés esetén — a termelő csak másik termelő, vagy vetőmagkereskedő részére történő eladásnál

legfeljebb 2%, a darálásnál legfeljebb 1% számítható fel.

Hogy ezek után mennyi vámavandó le termézetben és milyen mennyiségű és minőségű lisztet kap vissza az öröltető, arra nézve a "Közellátási Értesítő" a következő példával adja meg a választ:

Valamely vámörlesztés tanúsítvánnyal rendelkező személy 100 kg bűzát visz örletni a malomba. A malom mindenekelőtt köteles a bűzát megtszítani és a tisztítás után a kenyérgabona súlyát lemérni.

Az örlési díjat, vagyis a vámot és a porlási százalékot a megtisztított kenyérgabona tisztaságiából kell levonni. Ez 97 kg bűza után 11.64 kg-ot jelent, amit a malom kivisz még örleszté előtt a bűzából és a megmaradó 85.36 kg-ot örli köteles 26% finomszított, vagyis 22.20 kg-ot, 49% kenyérszított, vagyis 50.36 kg-ot és 25% korpát, vagyis 12.80 kg-ot az öröltetőnek kiadni a tisztítás során kiválogatott örölhető hulladékok is megmaradt állapotban.

számíthatja fel. Semmiesetre sem lehet alkalmazni a felárát — akérik is a vevő, vagy az eladó — a Budapesti Áru- és Értéktőzsdén kötött ügyleteknél, valamint nem vehető figyelembe a felár az áruak bármilyen célra történő feldolgozásánál sem.

Azoknál a vetőmagoknál, melyek az állami vetőmagvizsgáló állomás útmutatójában előírt határértékeknek megfelelnek és állami ölműzárakkal vannak ellátva, a felsorolt vetőmagfeláron túlmenően a rendelkezésben megállapított termelői árakhoz még métermázsánként öt pengő ártöbblet számítható.

Új burgonyaárak

A Belföldi Burgonyakereskedelmi Egyesülés a m. kir. közellátási miniszter 30.100. számú rendelet alapján folyó évi augusztus 9-től kezdve Gűlhaba burgonyáért q-kint 26.—, Ella és sárpa burgonyáért q-kint 22.— pengőt fizet.

Vásárok jegyzéke

- Augusztus 29. vasárnap. Kisújszállás oák. Majs oák. Tiszaföldvár oák. — Augusztus 30., hétfő. Bató oák., se. felh. nélkül, Bonyhád oák., Dees oák., Fűlőpszállás oák., Hártonfa oák., Hatvan oák., Homoródszentmárton oák., Irsa oák., Istvándi oák., Kapuvár oák., Kisvárda oák., Kolozsvár oák., Köveskál oák., Mór oák., Nagykőrös oák., Poroszló oák., Sátoraljaújhely oák., Szécsény oák., Szenc oák., Szentmártonkát oák., Tiszaföldvár oák., Úszdó o. marhavásár, Vác oák., Vári oák. — Augusztus 31., kedd. Hatvan oák., Iván oák., Kolozsvár oák., Köröshegy oák., Miskolc há. a külön e célra épített istállóban, Nagykőrös oák., Nyírcsád oák., Sásd oák., Sátoraljaújhely oák., Szécsény oák., Szentgál oák., Tápógyörgye oák., Tata oák. — Szeptember 1. szerda. Budaörsnyomaj oák., Bikk oák., Celdömők oák., Csurgó oák., Heves oák., Igal oák., Jolsva oák., Kálló oák., Kaposvár oák., Kassa hák., Kéménd oák., Kemes oák., Kolozsvár oák., Köröstaresa oák., Many oák., Miskolc hák. a külön e célra épített istállóban, Nádásd oák., Nagykőrös oák., Nagyengyel oák., Nagymagyar oák., Szinrevárja oák., Szobrane oák., Taka

- ok. Újmalomsok oák., Uzon oák., Wilány oák., Zalaszentróti oák., Zilah oák. — Szeptember 2., csütörtök. Bares oák., Beregsom oák., Csaroda oák., Enes oák., Gyula o. marha., és se. és juhvásár., Kálló oák., Köröstaresa oák., Marosvásárhely o. ló., számar- és ösz-vénvársár. Miskolc há., a külön e célra épített istállóban, Ónod oák., Pápa-teszér oák., Putnok oák., Szolyva há., Tabajd oák., Tiszafűred há., Zilah oák. — Szeptember 3., péntek. Buj há. se. felh. nál, Eger há., Erőmhályfalva oák., Gyula o. lóvásár. és gazdasági eszköz vására. Marosvásárhely o. szm. és bivalyvásár. — Szeptember 4., szombat. Csápa oák., Erőmhályfalva oák., Győr o. lóvásár. Gyula oák., Lesence-tomaj oák., Marcell oák., Marosvásárhely o. juh., kecske- és se. vásár oák., Szeged oák., Szentlőrinc oák.

RÁDIÓ

- Hétfőn, augusztus 30-án. 12.10 órák: Postászenekar. 14 órák: Táncezen. 15 órák: Melles Béla-zenekar. 16 órák: Előadás. 17 órák: Hosszú ének. 17.20 órák: Táncezen. 18.30 órák: Madár-ve. operett. 19 órák: „Rinocchio”, dalmi három felvonásban. 21 órák: Előadás. 21.20 órák: Zongoravivő. 22.10 órák: Cigányzene. 23 órák: Operett-részletek. Kedden, augusztus 31-én. 12.10 órák: Katonazenae. 14 órák: Szak-koncert. 15 órák: Cigányzene. 15.45 órák: Részletek. 16 órák: Madár-ve. operett. 17.20 órák: Előadás. 19 órák: Székelyfő-részlet. 21 órák: Előadás. 21.15 órák: Cigányzene. 22.10 órák: Táncegyüttes. 23 órák: Finn muzsika. Szerdán, szeptember 1-én. 12.10 órák: Rendőrzenekar. 14 órák: Szaló-zene. 15 órák: Táncezen. 15.40 órák: Előadás. 16 órák: Zongoraszámok. 17 órák: Csevegés. 17.15 órák: Szonáta. 17.35 órák: Kívételés. 18 órák: Hosszú ének. 18.20 órák: Előadás. 19 órák: „Mindenfő mindenki-nél”. 21 órák: Hosszú ének. 21.20 órák: Gordonkaszámok. 22.10 órák: Cigányzene. 23 órák: Szórákötészené. Csütörtökön, szeptember 2-án. 12.10 órák: Katonazenakar. 14 órák: Fuvó-zenekar. 15 órák: Magyar nóták. 16 órák: Közművelődési előadás. 17 órák: Hangverseny-részletek. 17.50 órák: Kívételés. 18.20 órák: Táncezen. 19 órák: „Vig. égvengő”. Operett három felvonásban. 21.10 órák: Csevegés. 21.20 órák: Melles Béla-zenekar. 23 órák: Vénos-hatos. Pénteken, szeptember 3-án. 12.10 órák: Rendőrzenekar. 14 órák: Hang-lemek. 15 órák: Táncezen. 16 órák: Előadás. 17 órák: Rádiózenekar. 17.50 órák: Sportkivételés. 18 órák: Német hallgaték-nak. 18.20 órák: Táncezen. 19 órák: Versek. 19.30 órák: Hangversenykivételés. 20 órák: 21 órák: Előadás. 21.20 órák: Esti dallamok. 22.10 órák: Szalózene. 22.50 órák: Magyar nóták. Szombaton, szeptember 4-én. 12.10 órák: Postászenekar. 14 órák: Fuvó-zenekar. 15 órák: Szórákötészené. 16 órák: Előadás. 17 órák: Hanglemek. 17.50 órák: Sportkivételés. 18 órák: Német hallgaték-nak. 18.20 órák: Táncezen. 19 órák: Versek. 19.30 órák: Hangversenykivételés. 20 órák: 21 órák: Előadás. 21.20 órák: Esti dallamok. 22.10 órák: Szalózene. 22.50 órák: Magyar nóták. Vasárnap, szeptember 5-én. 7.30 órák: Fohász. Szózat. Reggeli zene. 8.15 órák: Öszinte beszéd. 9 órák: Unitárius isten-íszület. 10 órák: Előadás. 11 órák: Hangverseny. 12 órák: Levente-rádió. 12.55 órák: Rádióze-nekar. 14 órák: Hanglemek. 15 órák: Föld-művelésügyi Minisztérium előadása. 15.45 órák: Táncezen. 17 órák: Képzelt utazás Velencétől Rómáig. 18 órák: Magyar nóták. 19 órák: „Weekend Stiofokón”. Hangjáték. 19.30 órák: Tarka est. 21 órák: Hanglékek a vóssnap sportjáról. 21.20 órák: Hanglemek. 22.10 órák: Hanglemek.

BUDAPEST I.: Szeptember 5-én, vasárnap, 15 órák: 1. „HELYES TALAJMŰVELES” — 2. „SERTESHIZLALÁS”.

BUDAPEST II.: Augusztus 31-én, kedden, 19 órák: „MEZŐGAZDASÁGI FELÓRA”.

Szeptember 3-án, pénteken, 20 órák: HELYSZINI KÖZVETÍTÉS A CSIKSOMLYÓI KALOT NÉPFOISKOLÁBÓL.

Szeptember 4-én, szombaton, 19 órák: „MEZŐGAZDASÁGI FELÓRA”.

KIADÓTULAJDONOS: „FALU” MAGYAR GAZDA ES FÖLDMIVES SZÖVETSÉG

FELELŐS SZERKESZTŐ ES KIADÓ: MAYER EMIL

SZERKESZTŐ: BARTOSS KÁROLY

Altalános Nyomda és Grafikai Intézet Rt., Bpest., Nagyvező u. 3. Nyomdaért felelős: Racz István.